

**PANORÁMA – KÖZÉLETI
DOKUMENTARISTA MŰSORKÉSZÍTÉS
A MAGYAR TELEVÍZIÓZÁSBAN**

METU Művészeti és Kreatívipari Kar

Művészeti Diákköri Konferencia

Budapest, 2024. február 22.

készítette:

Hevér Lóránt (GSG9MZ),

televíziós műsorkészítő BA, III. évfolyam

témavezető:

Dr. Bánszki Kristóf PhD

egyetemi adjunktus

Generációk találkozása

2021-ben, 38 évesen kerültem a METU-ra. Az elején sokat poénkodtam a nálam (jóval) fiatalabb egyetemistákkal, hogy csaknem 40 évesen én vagyok a nagy öreg közöttük, de rá kellett jönnöm, hogy ez a generációs különbség vérfomoly. Ami nekem, Y-generációs alapvetés, az nekik, Z-generációs fiataloknak nem az és fordítva. Nem példálózhatom azzal, hogy Larry Hagman milyen volt Jockey Ewingként a Dallas című tévésorozatban, mert ők még nem is éltek a '80-as, '90-es években. Ők viszont eleinte hiába példálózta a Timothée Chalamet által alakított karakterekkel a mai sorozatokban vagy játékfilmekben, nekem ez nem volt alapvetés.

Köztes generáció vagyok a mozgóképművészetben is: a Z-generációsok szinte születésüktől streaming-oldalakon fogyasztanak tévéműsorokat, én viszont úgy szocializálódtam, hogy a Dallasra egy hetet kellett várni, és csak akkor nézhettem meg, amikor a tévé broadcast adásban műsorra tűzte.

Magamon érzem a mozgóképművészet fejlődését. Változott a tempó és a platform, (ki)szolgálva a fogyasztói elvárásokat. Ha csak a nemfikciós tévézés műfaját nézzük, az 1980-as években 10-15 fős tévéstábok forgattak, ma már két-háromfős tévéstábok utaznak, rugalmas technikával. A '80-as években szalagra forgattak, a nyersanyag pedig drága volt, így előre ki kellett találniuk, mikor nyomnak piros gombot, ennek viszont ma már semmilyen tétje nincs, mindent rögzíthetünk, a végtelen mennyiségű anyagból pedig vágás után biztosan lesz 2-3 olyan perc, ami bármelyik youtube-csatornán vagy tévében megállhatja a helyét.

Panoráma – mikor, miért, kinek?

A tévézés hőskorában, 1975-ben indult a külpolitikai hetiműsor, az akkor még versenytárs nélküli királyi televízióban. Nyelveket beszélő, világlátott emberek készítették az adásokat, akik a világpolitika izgalmas dolgairól forgattak külföldön a hazai rendszerváltozás előtt. Vezetékes telefonon, postai levélben vagy faxon vették fel a kapcsolatot a világpolitika szereplőivel, hónapokat vártak a visszajelzésre, majd ha zöld utat kaptak, diplomataútlevelel utazhattak csak ki leforgatni egy nagyinterjút. Heteket, hónapokat dolgoztak fejben és gyakorlatban, amire a megtervezett ötletet lefogatták és leadták élőben a televízióban. Minden máshogyan működött, mint ma. Ezért tartottam izgalmasnak a Panorámával foglalkozni.

Alkotói folyamat

Az MTVA archívuma sokat segített abban, hogy az alkotásom, amellyel a Művészeti Diákköri Konferenciára pályáztam, létrejöhessen. Nagyjából 40 órányi Panoráma-adást néztem át, amikor erre a videóösszére készültem. Ekkor szembesültem azzal, hogy a műsorról fellelhető wikipedia-szócikkek pontatlanok vagy hibásak, ezeket a tényeket ezért szándékosan belefogalmaztam a riporter stand up-jaimba. Az volt a célom, hogy felhívjam az egyetemisták figyelmét arra, hogy tudományos igényű munkát lehetetlen csak wikipedia-szócikkekre hagyatkozva létrehozni. Az előkészítés során tudtam, hogy az adás egykori egyik rendezőjével, Born Ádámmal interjút készítek majd. Az archív anyagok egy részét azonban előtte már átnéztem, így olyan részletekre is rákérdeztem, amelyek az interjút személyessé és élményalapúvá tették. Ezeket az interjúrészleteket végül a videóösszében a korabeli, általa rendezett adásrészletekkel illusztráltam.

Azt is tudtam, hogy a legendás televíziós újságíró, Baló György személyét mindenképpen megemlítem az összeállításban, így a Panorámás munkásságára rákerestem a tévéarchívumban. A kutatómunka alatt szembesültem azzal a tévés szóbeszéddel, hogy Baló György a pontosságáról és a professzionalizmusáról volt híres, ugyanakkor „nehéz ember” volt, aki katonás fegyelmet követelt a közvetlen munkatársaitól. Ezt a szakmai pletykát érdekes elemnek találtam, így feljegyeztem, és a Born Ádámmal készült interjúban célzottan rá is kérdeztem, aki a pletykát maga is megerősítette. Az alkotói folyamatra visszagondolva az összeállításnak ez a személyes, elbeszélésalapú szegmense nem jött volna létre kutatómunka és háttérbeszélgetések nélkül.

Szabadkán, az akkori Jugoszlávia területén születtem, gyermek- és kamaszkoromat erősen befolyásolta a tíz évig tartó délszláv háború, aminek hatására már tinédzserként elkezdtem közéleti újságírással foglalkozni. Tinédzserkoromban a Panoráma volt az egyetlen olyan közéleti tévéműsor, amely hetente szolgált fontos és pontos információkkal a háborús történetekről. Ezért is választottam a videóösszém témájának ezt a műsort. A személyes kapcsolódás miatt pedig célzottan kerestem olyan témájú archív Panoráma-műsorrészleteket, amelyek a délszláv háború időszakában készültek Jugoszláviában. Arra személyesen is emlékeztem, hogy a '90-es években Szaniszló Ferenc volt az, aki rendszeresen forgatott az egykori Jugoszlávia területén és professzionális módon beleásta magát az akkori háborús történetekbe. A '90-es években ott ültem egy Panoráma-közönségtalálkozón Szabadkán, ahol Szaniszló Ferenc arról mesélt: semmilyen kötődése nem volt a térséghez és nem is beszélt

délszláv nyelveket, de a téma annyira érdekelte, hogy emiatt megtanult szerbhorvátul. Az előkészítés során kerestem olyan riportokat, amelyeket a háború alatt forgatott és kerestem Szaniszló Ferencet is, hogy alkotóként nyilatkozzon erről az időszakról. Végül nem vállalta, így a videóösszémnek ezt a részét – a személyes élményeim mellett –csak korabeli adásrészlettel illusztráltam.

Pozitív és negatív különbségek

Ha az 1980-as Panorámát összehasonlítjuk például egy 2024-es közéleti tematikájú youtube-műsorral, szembetűnő a különbség. A Panoráma alkotói nehezített pályán dolgoztak, nem volt például internet vagy mobiltelefon. Előnyükre vált azonban az előkészítés: jól megtervezett forgatásba volt csak szabad belefogniuk. Ma viszont technikailag szinte bárki készíthet professzionális(nak tűnő) tévéműsort, a műszaki feltételek sokoldalúak, hozzáférhetőek és a nyersanyagoknak sincs anyagi korlátja. Ez azonban önkéntelenül is azt eredményezi, hogy a videókészítők átgondolatlanul, előkészítés nélkül fognak bele egy-egy forgatásba. 2024-ben tehát a jövő videókészítőinek mindenképpen érdemes megfontolniuk azt a munkamódszert, amellyel 40 évvel ezelőtt dolgoztak a tévés legendák: érdemes alaposan megtervezni egy-egy mozgóképes munkát, az előkészítés alatt pedig érdemes előre átgondolni és feltérképezni az alkotói folyamat összes buktatóját.

Itt jutunk el 2024-ig: meggyőződésemm, hogy a mai generáció műsorkészítőinek is ismerniük kell, hogyan működött a tévézés 40 éve. Érdemes tudniuk, hogy ez a megkopottnak tűnő műfaj is kellett ahhoz, hogy eljussunk a Youtube, a stream és a TikTok világáig. Ezért küldetésnek érzem, hogy a technikai és kreatív hozzáállásban tapasztalható generációs különbségeket a mozgóképgyártás előnyére fordítsam. Ezzel a céllal készült a Panoráma című műsort bemutató személyes hangvételű videóösszém, amellyel pályáztam a Diákköri Konferenciájára.

Alkotásom megtekinthető és letölthető az alábbi linkekről:

<https://youtu.be/XVhlZnTCso>
<https://app.frame.io/player/b560c753-42ad-49b9-81c5-b11da2ff668a>

Dolgozatom mellékleteként pedig csatolom a videóösszé előzetes, vagyis tervezett, illetve végleges, azaz leforgatott forgatókönyvét.

M E L L É K L E T – 1.

PANORÁMA VLOGVIDEÓ

előzetes forgatókönyv

<i>Otthon, telefonban, jumpcut</i>	Szevasztok! Üdv újra a csatornámon! Sokan kérdeztétek, hogy melyik a kedvenc tévéműsorom. () Ráérsz most? Nekem ez a jumpcut megoldás nem megy. Kimegyünk a tévészékházhoz? ---KONTEXTUS---
<i>Totál + sétálok le a lépcsőn</i>	Budapest, V. kerület, Szabadság tér 17. Az egykori Tőzsdepalota, ami 1907-re készült el. vagyis most, amikor ez a videó készül, 116 éves. Ez volt a korabeli Európa egyik legnagyobb épülete. 1955-től itt működött a Magyar Televízió.
<i>Statívról STUP közeli</i>	Kívülről még ma is gyönyörű, de igazából teljesen alkalmatlan volt tévészékháznak. A szinteket ezért egybenytették a házban belül, és egy teljesen új épületet hoztak létre odabent, stúdiókkal, szerkesztői szobákkal, zenei stúdiókkal.
<i>Statívról STUP amerikai</i>	Részletkérdés, de fontos tudnotok, hogy a televízió 2010-ben kiköltözött innen. Az épületet megvette egy nagyberuházó, aki luxusszállodát akart benne nyitni. 2020-ra kellett volna megnyitni. Nem sikerült. a vállalkozó ráadásul csődbe is ment. A régi székház azóta is üres.
<i>Statívról STUP közeli</i>	De amiért mi most ide kijöttünk, az egy politikai, közéleti műsor, amely szinte végig itt készült. És ez a Panoráma. ---JELENLÉT--- ARH 1995 PAN 530 31:03-31:13 STUP Járai <i>Több mint 30 milliónyian kapták meg a jogot arra, hogy dönthessenek saját sorsukról és jövőjükéről.</i>

Statívról STUP amerikai	ARH 1995 PAN 530 30:48-30:59 (eleje atm) STUP Sugár <i>Az Afgán mudzsahegyi birtokba vette Kabult. A győzelem azonban még messze van, a harc folytatódik, a győztesek most egymással küzdenek.</i> ARH 1995 PAN 530 31:43-31:54 (eleje atm) STUP Pogár <i>Teljesen nyilvánvaló, hogy Gróznij órák vagy napok múlva elesik. De, ami a győztesnek jut, az nem egy város. Ez egy romhalmaz.</i> BORN 1:21-1:28 <i>Ezek az emberek utaztak. Ezek odamentek. Ezek tudták, hogy kivel kell leülni beszélni...</i> Born Ádám évekig rendezte a Panorámát. A tévéarchívum szerint több mint 40 epizód kötődik a nevéhez. Ahogy az összes tévésnek akkoriban, úgy neki is volt szolgálti útlevele, amivel mehetett külföldre forgatni. BORN 4:18-4:41 <i>Nekem például két szolgálati útlevelem volt. Nekem is, hát ugye mindenkinek. És akkor ugye amelyikben arab pecsét volt, azzal nem lehetett menni ugye az Izraelbe, és amiben izraeli pecsét volt, nem lehetett menni az arab világba. Magyarul arról szólt a dolog, hogy mentünk, utaztunk, csináltuk. Én egyébként viszonylag keveset utaztam, én az itteni utómunkákban vettem részt.</i>
Statívról STUP közeli	ARH 1986 PAN 109 00:00-00:25 Ez az a főcím, amire én emlékszem. A Panoráma ezzel a zenével és ezekkel a képekkel lett ismert. Pedig voltak más főcímeik is, amik ma már szinte nevetségesek. És olyanok is, amik ma is simán lemehetnének. ARH 1981 PAN 001 00:00-00:12 ARH 1979 PAN KULONKIADAS 00:05-00:16

Statívról STUP közeli 2	BORN 8:30-9:01 <i>Hihetetlen felkészült volt a Gyuri. Hihetetlen felkészült ember volt. Irtózatosan bizalmatlan volt. Mindent kontrollálni akart állandóan. () Valóban mindenkinél többet tudott, tehát ezzel nem volt probléma, de nem volt vele könnyű ezt a dolgot csinálni.</i> ---MÚSORTÖRTÉNET--- A Wikipédia azt írja, hogy a Panoráma 1981-ben indult. Pedig ez nem igaz. ARH 1995 PAN 530 00:43-00:55 műsvez Pogár beköszí <i>Jó estét kívánok. Különleges adás ez a mai. Most 20 éves a Panoráma.</i>
Statívról STUP közeli 2	1995-ben így köszönt be az akkori műsorvezető. Ebből is következik, hogy a műsor 1975-ben indult, és nem 1981-ben, ahogy azt a Wikipédia írja. De az első adások 1975-ből nem maradtak fenn. Megmaradtak viszont az 1981-es felvételek. Valahogy így festett akkor egy népszerű műsor a tévében. ARH 1981 PAN 001 3:14-3:26 műsvez Kalmár beköszí <i>A külpolitikai szerkesztőség Panoráma című műsora azzal kíván foglalkozni ma, hogy milyen világpolitikai és világgazdasági helyzetet teremtettek a már jóval a lengyel események előtt bevezetett kereskedelmi korlátozások.</i>
Statívról STUP közeli 2 Statívról STUP közeli 2	A Wikipédia azt is írja, hogy a műsor 1994-től 5 évig szünetelt. De ez nem igaz: az '95-ös részlet is ezt bizonyítja. ARH 1995 PAN 530 31:55-32:29 (eleje wish – vége stáblista) műsvez Pogár elköszí <i>Önök eddig 20 éven át nézhették a Panorámát. Viszontlátásra a következő 2 évtizedben is, minél többször.</i> Mondjuk ez nem jött össze... ezután az elköszönés után 20 év helyett már csak 15 évig futott a Panoráma. És mutatom, hogyan lett vége 2011-ben!

Statívról STUP közeli 2	ARH 2011 PAN UTOLSO 40:45-41:02 műsvez Nika elköszí - <i>Benda László tudósította a Panorámát a kaspi tengerről.</i> - <i>Ennyi fért mai, bővített kiadásunkba. Kedves nézőink, a Panorama idénzáró műsorát látták. Legközelebb, reményeink szerint szeptemberben találkozunk.</i> Nika György így köszönt el 2011-ben. De aztán sosem folytatódott a műsor. ---SAJTÓVISSZHANG---
Statívról STUP amerikai 3	Somorja_ForumIntezet_NostraTemp_20-1618633853__pages274-274 Diplomáciai botrányok is voltak a műsorból. 1989-ben, az akkori Csehszlovákiában párttitkár adta utasításba, hogy el kell ítélni a Panorama adásait, mert beszámolnak a felvidéki magyarok helyzetéről.
Statívról STUP amerikai 3	1990-ben Magyarországon médiaháború kezdődött. Maga a kormányfő, Antall József nevezte ki a tévéelnököt, Hankiss Elemért, és azt mondta: ez annyira fontos feladat, mintha államtitkár lenne. nem sokkal később Antall József le akarta váltani, de a tiltakozások miatt Hankiss Elemért mégis maradt elnök.
Statívról STUP amerikai 3	HungarianPressSurvey_USAHUN_1992_03-1618976508__pages524-524 (1) Két évvel később, 1992 márciusában a Panorama két fontos emberét, Járai Juditot és Chrudinák Alajost bevásárlották a Magyar Újságírók Közösségének elnökségébe. Ez valami olyasmit jelentett, hogy ők voltak akkoriban a legrátermettebb újságírók.
Statívról STUP amerikai 3	PestMegyeiHirlap_1992_10__pages203-203 Fél évvel később Chrudinák Alajost mégis kirúgták a tévéből. Hankiss Elemér távolította el, arra hivatkozva, hogy Panorama súlyos politikai hibákat követett el.

Statívról STUP amerikai 4	---BACK STORY--- BORN 5:22-5:33 <i>Mindenféle nyelveken szóló anyagokat kellett ugye összerakni. Aztán ezeket utómunkában alámondani.</i> ARH 2011 PAN UTOLSO 15:48-15:54 színész szinkronizál <i>A tálibok sem egyformák. Több csoportra lehet osztani őket is, többféle tálib van.</i> ARH 2011 PAN UTOLSO 6:38-6:47 (eleje atm) színész szinkronizál <i>Ez az épület pedig a nőké lesz. Ahogy látja, megpróbáltuk komfortossá tenni.</i> ARH 2011 PAN UTOLSO 38:35-38:40 színész szinkronizál <i>Egyszóval, ha baleset következne be, minden automatikusan működésbe lép.</i> ARH 2011 PAN UTOLSO 4:23-4:35 színész szinkronizál <i>De ha a fiatalok nem kérnek segítséget, hanem elszöknek, akkor a nőt prostitúcióval vádolják meg. És ezért börtönbüntetés jár. (vége atm)</i> BORN 5:46-6:13 <i>Hát iszonyatosan nehéz volt. Tudom, hogy mittomén este 8-ra ültek a szinkronstúdióban a színészek, mert abban az időben színészek mondtak mindent alá, és amikor valamikor fél kettőkor a Chrudinák tizedszer javította ki azt a szöveget, amit hol kihúzott egy szót, hol visszaírt, akkor muszáj volt elkobozzam tőle, mert elkezdett lejárni a munkaidő.</i> ---SZEMÉLYES KAPCSOLÓDÁS--- Ha valami, akkor a külpolitika az, ami egy borzalmasan unalmas téma.....
---	--

Statívról STUP amerikai 4	ATM főcím De most megpróbálom elmagyarázni, hogy nekem 7-8 éves gyerekként miért égett a retinámba ez a főcím. És miért néztem a Panorámát. Mutatom! ARH 1995 PAN 530 31:16-31:35 (eleje atm) STUP Szaniszló Képzeltjenek el egy várost, amelyet 15 hónapja ostromgyűrű fojtogat, amelyre naponta aknák és gránátok ezrei hullanak és ahol még mindig emberek százezrei élnek. Ez a város Szarajevó.
Statívról STUP közeli 4	1991-ben háború volt az akkori Jugoszláviában. Abban az országban, ahol én ekkor kisgyerek voltam. Ekkor a Panoráma volt szinte az egyetlen olyan műsor, amely a háború összes részletét megosztotta velünk. ARH 1991 PAN 312 23:30-23:43 délszláv Elkötelezettségüket illetően jugoszláv pártiak. (atm) Még mindig hisznek abban, hogy Jugoszláviát, a jugoszláv közösséget egyben tarthatják. ARH 1991 PAN 312 24:29-24:39 Szaniszló narr Ha a jugoszláv néphadsereg meg is torpant, a szerb szakadárok változatlanul haladnak előre. A front most Zágrábtól 50 kilométerre húzódik, a Kupa folyónál. ARH 1991 PAN 312 31:30-31:41 délszláv - horvát miniszterelnök Szerbia ne küldjön ide több tartalékost. Ne fegyverezze föl őket és minden másképpen lesz. A nép békét akar. A szerbek közül sem mindenki híve a fegyverkezésnek.
Statívról STUP közeli 4	Amikor a fejed fölött bombák hullanak, és amikor az 50 éves apádat hónapokra elviszik a frontra, hogy a szerbek helyett ő lőjön a horvátokra, akkor egy életre megjegyzed, mi az a háború. Nem marad más választásod: érdekelni kezd a külpolitika, aminek te is a szereplője vagy. Ezért néztem a Panorámát gyerekként. És ezért lettem tévés újságíró.

MELLÉKLET – 2.

PANORÁMA VLOGVIDEO végleges forgatókönyv

	- ELEJE VLOGVIDEO – JUMPCUT - TELEFONÁLÁS - TIMELAPSE STUP: LÓRI 19:28:05 Budapest, V. kerület, Szabadság tér 17. Az egykori Tőzsdepalota épülete, ami 55 éven keresztül volt a Magyar Televízió székháza is, 1955 és 2010 között. Gyönyörű épület kívülről, odabent viszont teljesen alkalmatlan arra, hogy televíziós műsorok készüljenek. STUP: LÓRI (szűkebb) 24:35:24 Ezért belülről elbontották a különböző szinteket, és úgynevezett függő stúdiókat építettek fel, amikben tévéjátékokat is tudtak készíteni. Ami miatt mi ideérkeztünk, az egy konkrét műsor, ami szintén ebben az épületben készült egész sokáig, ez pedig a Panoráma. ARH 1995 PAN 530 31:03-31:13 STUP Járai <i>Több mint 30 milliónyian kapták meg a jogot arra, hogy dönthessenek saját sorsukról és jövőjükéről.</i> ARH 1995 30:48-30:59 (eleje atm) STUP Sugár <i>Az Afgán mudzsahegyi birtokba vette Kabult. A győzelem azonban még messze van, a harc folytatódik, a győztesek most egymással küzdenek.</i> ARH 1995 PAN 530 31:43-31:54 (eleje atm) STUP Pogár <i>Teljesen nyilvánvaló, hogy Gróznij órák vagy napok múlva elesik. De, ami a győztesnek jut, az nem egy város. Ez egy romhalmaz.</i> SZINKRON: BORN 28:31:12-28:37:12
--	--

	<i>Ezek az emberek utaztak. Ezek odamentek. Ezek tudták, hogy kivel kell leülni beszélni...</i> STUP: LÓRI 00:06:20-00:30:12 Born Ádám évtizedeken keresztül rendezte a Panorámát. A televízió archívuma szerint 40 epizód biztosan az ő nevéhez kötődik. És ahogy annak idején az szinte minden televíziós alkotónak – ne felejtjük el, hogy ebben a kommunizmus is benne volt – szóval abban az időben minden televíziós alkotónak speciális útlevele volt, amivel bárhová utazhatott a világon forgatni. SZINKRON: BORN 30:26:24-31:51:07 <i>Nekem például két szolgálati útlevelem volt. Nekem is, hát ugye mindenkinek. És akkor ugye amelyikben arab pecsét volt, azzal nem lehetett menni ugye az Izraelbe, és amiben izraeli pecsét volt, nem lehetett menni az arab világba. Magyarul arról szólt a dolog, hogy mentünk, utaztunk, csináltuk. Én egyébként viszonylag keveset utaztam, én az itteni utómunkákban vettem részt.</i> ARH 1986 PAN 109 00:00-00:25 (főcím) STUP: LÓRI 00:50:10 Ez volt az a főcím, amitől a Panoráma ismert lett, és ez az a főcím, amire én is emlékszem a 80-as évekből. Pedig sok különböző főcímmel futott ez a műsor, olyanokkal is, amelyek ma már szinte nevetségesek. És persze olyanokkal is, amelyek szinte ma is lemehetnének a tévé képernyőjén. ARH 1981 00:00-00:12 ARH 1979 00:05-00:16 ARH 1995 00:00-00:25
--	---

	ARH 2011 00:00-00:21 ---ARCOK--- STUP: LÓRI 01:49:10-02:22:05 Chrudinák Alajos, Baló György, Benda László, Járai Judit és Sugár András. Ők voltak a legismertebb alkotói a műsornak. Gyakorlatilag beutazták a világot, készítették a riportokat különböző nyelveken, és ők vezették a műsort is a mögöttem látható épületben, a stúdióban. De volt köztük egy olyan kiemelkedő alkotó, aki biztosan beírta magát a magyar tévézés történetében. Ő pedig Baló György Pulitzer-émlékdíjas újságíró, műsorvezető, tudósító. ARH 1981 23:36-23:42 STUP Baló <i>Bécs, 1982 február közepén.</i> ARH 1981 27:07-27:11 <i>Herr bank... Moskovics úr, az ön bankja Ausztria legnagyobb magánbankja.</i> STUP: LÓRI 02:36:16-02:42:16 Sokan azt mondják, akik dolgoztak vele együtt ebben az épületben, hogy gyakorlatilag nem lehetett a közelébe férkőzni. ARH 1984 1:10-1:15 műsvez Baló <i>Bizalom, biztonság, leszerelés. Félő, hogy ezeknek a szavaknak a tartalma lassan elkophat.</i> SZINKRON: BORN 35:41:08-36:09:20 <i>Hihetetlen felkészült volt a Gyuri. Hihetetlen felkészült ember volt. Irtózatosan bizalmatlan volt. Mindent kontrollálni akart állandóan. () Valóban mindenkinél többet tudott, tehát ezzel nem volt probléma, de nem volt vele könnyű ezt a dolgot csinálni.</i>
--	---

--MŰSORTÖRTÉNET--

STUP: LÓRI

04:16:11-04:21:15

A Wikipédia azt írja, hogy a Panoráma 1981-ben indult. Pedig ez nem igaz.

ARH 1995 PAN 530

00:43-00:55 műsvez Pogár beköszö

Jó estét kívánok. Különleges adás ez a mai. Most 20 éves a Panoráma.

STUP: LÓRI

04:23:14-04:36:11

1995-ben így köszönt be az akkori műsorvezető. Amiből az is következik, hogy 1975-ben indult a Panoráma, vagyis 6 évvel korábban, mint amit a Wikipédia ír.

STUP: LÓRI

04:47:06-04:57:21

De az első adások 1975-ből nem maradtak fenn. Csak 1981-ben archiválták az első Panoráma-adást. Az valahogy így nézett ki!

ARH 1981 PAN 001

3:14-3:26 műsvez Kalmár beköszö

A külpolitikai szerkesztőség Panoráma című műsora azzal kíván foglalkozni ma, hogy milyen világpolitikai és világgazdasági helyzetet teremtettek a már jóval a lengyel események előtt bevezetett kereskedelmi korlátozások.

STUP: LÓRI

06:12:11-06:23:02

A Wikipédia azt is írja, hogy 5 éven keresztül szünetelt az adás, 1994-től. Ez sem igaz. Ezt pedig ez a '95-ös részlet bizonyítja.

ARH 1995 PAN 530

31:55-32:29 (eleje wish – vége stáblista)

műsvez Pogár elköszö

Őnök eddig 20 éven át nézhették a Panorámát. Visszontlátásra a következő 2 évtizedben is, minél többször.

	STUP: LÓRI 06:57:03-07:07:02 Mondjuk ez nem jött össze... 20 év helyett már csak 15 évig futott a műsor ezután az elköszönés után. És mutatom, hogyan lett vége 2011-ben! ARH 2011 PAN UTOLSO 40:45-41:02 műsvez Nika elköszí - <i>Benda László tudósította a Panorámát a kaspi tengerről.</i> - <i>Ennyi fért mai, bővített kiadásunkba. Kedves nézőink, a Panorama idénzáró műsorát látták. Legközelebb, reményeink szerint szeptemberben találkozunk.</i> STUP: LÓRI 07:31:16-07:37:23 Nika György így köszönt el a nézőktől 2011-ben. De aztán sosem folytatódott már a Panorama. ---SAJTÓVISSZHANG--- PDF: Somorja_ForumIntezet_NostraTemp_20-1618633853__pages274-274 STUP: LÓRI 10:20:00-11:29:19 Diplomáciai botrányok is voltak a műsorból. 1989-ben például az akkori Csehszlovákiában a párttitkár adta utasításba, hogy el kell ítélni a Panorama adásait, mert beszámolnak a felvidéki magyarok helyzetéről. 1990-ben Magyarországon médiaháború kezdődött. Maga a kormányfő, Antall József nevezte ki a tévéelnököt, Hankiss Elemért, és azt mondta: ez annyira fontos feladat, mintha államtitkár lenne. Nem sokkal később Antall József le akarta váltani, de a tiltakozások miatt Hankiss Elemért mégis maradt tévéelnök. PDF: HungarianPressSurvey_USAHUN_1992_03-1618976508__pages524-524 (1) Két évvel később, 1992 márciusában a Panorama két fontos emberét, Járai Juditot és Chrudinák Alajost beválasztották a Magyar Újságírók Közösségének elnökségébe. Ez valami olyasmit jelentett, hogy ők voltak akkoriban a legrátermettebb újságírók.
--	--

PestMegyeiHirlap_1992_10__pages203-203

Ennek ellenére - fél évvel - később Chrudinák Alajost mégis kirúgták a tévéből. Hankiss Elemér távolította el, arra hivatkozva, hogy Panoráma súlyos politikai hibákat követett el.

---BACK STORY---

SZINKRON: BORN

32:31:09-32:43:04

Mindenféle nyelveken szóló anyagokat kellett ugye összerakni. Aztán ezeket utómunkában alámondani.

ARH 2011 PAN UTOLSO

15:48-15:54 színész szinkronizál

A tálibok sem egyformák. Több csoportra lehet osztani őket is, többféle tálib van.

ARH 2011 PAN UTOLSO

6:38-6:47 (eleje atm) színész szinkronizál

Ez az épület pedig a nőké lesz. Ahogy látja, megpróbáltuk komfortossá tenni.

ARH 2011 PAN UTOLSO

38:35-38:40 színész szinkronizál

Egyszóval, ha baleset következne be, minden automatikusan működésbe lép.

ARH 2011 PAN UTOLSO

4:23-4:35 színész szinkronizál

De ha a fiatalok nem kérnek segítséget, hanem elszöknek, akkor a nőt prostitúcióval vádolják meg. És ezért börtönbüntetés jár. (vége atm)

SZINKRON: BORN

33:01:00-46-33:23:00

Tudom, hogy mittomén este 8-ra ültek a szinkronstúdióban a színészek, mert abban az időben színészek mondtak mindent alá, és amikor valamikor fél kettőkor a Chrudinák tízedszer javította ki azt a szöveget, amit hol kihúzott egy szót, hol visszaírt, akkor muszáj volt elkobozzam tőle, mert elkezdett lejárni a munkaidő.

---KAPCSOLÓDÁS---

STUP: LÓRI

13:06:16-13:16:17

A legtöbb embernek, talán nektek is baromi unalmas téma a külpolitika. És ennek megvan az oka, és ez összefüggésben van Panorámával.

ARH 1995 PAN 530

31:16-31:35 (eleje atm) STUP Szaniszló

Képzelfenek el egy várost, amelyet 15 hónapja ostromgyűrű fojtogat, amelyre naponta aknák és gránátok ezrei hullanak és ahol még mindig emberek százezrei élnek. Ez a város Sarajevó.

STUP: LÓRI

13:43:23-14:01:22

1991-ben háború volt abban az országban, amiben én akkor éltem, úgy hívták ezt az országot, hogy Jugoszlávia. Akkor voltam 8 éves. És gyakorlatilag a panoráma volt az egyetlen olyan műsor, amely a háború minden részletéről túpontosan beszámolt.

ARH 1991

23:35-23:43 délszláv

Még mindig hisznek abban, hogy Jugoszláviát, a jugoszláv közösséget egyben tarthatják.

ARH 1991

24:29-24:39 Szaniszló narr

Ha a jugoszláv néphadsereg meg is torpant, a szerb szakadárok változatlanul haladnak előre. A front most Zágrábtól 50 kilométerre húzódik, a Kupa folyónál.

ARH 1991 PAN 312

31:30-31:41 délszláv - horvát miniszterelnök

Szerbia ne küldjön ide több tartalékost. Ne fegyverezze föl őket és minden másképpen lesz. A nép békét akar. A szerbek közül sem mindenki híve a fegyverkezésnek.

STUP: LÓRI

17:10:02-17:34:18

Amikor a fejed fölött bombák hullanak, és amikor az 50 éves apádat elviszik a frontra, hogy a szerbek helyett – magyarként – a horvátok ellen harcoljon, akkor egy időre megjegyzed, hogy mi az a háború. És elkezd

érdekelni a külpolitika. Merthogy te magad is az
események főszereplője vagy. Ezért néztem a
Panorámát. Ezért kezdett el érdekelni a politika. És ezért
lettem közéleti újságíró.

Készítette:
Hevér Lóránt
Winkler Bálint

SZINKRON: BORN

28:48:02-29:03:12

*Kontaktus... öö kontaktusokon... múlt a (telefon)
tudtam, hogy mindig megszólal a telefon, amikor nem
kéne. Picsába, várjál! (telefon) Kezdjük előlről?*

(5 mp fekete)